

MAGYAR KURIR

Indúlt Bétsből, Kedden Augustus' 19-dik napján, 1817-dik esztendőben.

R o m a.

Annak a' *Bullának*, melly által a' Romai Pápanak a' Frantzia országi Királlyal ujjonnan kötött Egyezése meg erősítetik, ez a' foglalata:

Pius, Püspök

*Az Isten Szolgájinak Szolgája
örök emlékezetnek okáért*

Mihelyt a' Mindenhatónak különös kegyelmességéből ismét visszatértünk Székünkbe, melyből egy erőszakos szélvész messze a' Tengerbe hajítottvala bennünket: egyszeribe azon undok gonoszokra fordítottuk figyelmelességünket, mellyek által a' Krisztusnak Szentséges Menyasszonya siralmas módon meg fertéztetett, és hazajövetelünkől származott örömünket nem kevésbé meg zavarta ezen állapotnak szomorú meg gondolása. De olyan hivatalba lévén helyhezelve, melyben nem elég a' baj felől csak panaszkodni, hanem kötelesség is azon, az erőhöz képest segíteni, azt tettük gondoskodásunknak tárgyává, hogy már egyszer valahára ezt a' nagy pusztulást az Úrnak Nyájától elfordíthassuk, és oda vihessük a' dolgot, hogy minekutánna a' környülállások ilyen módon megváltoztak, a' rajtunk fekvő hivatal szerint, a' Templomot meg erősíthessük, és Izraélnek omladékait meg vigasztalhassuk.

De bár egész erővel törekedtünk is ezen szerentsés tételnek innen az Apostoli Kormány legfőbb Pontjáról az egész Ca-

tholika Anyaszentegyházra nézve egész a' tehetőségig meg nagyobbított erőltetés által való elérésére; mindazáltal úgy gondolkodtunk, hogy mindeneknek felette Francia Országra kellene gondoskodásinkat, és gondolatinkat függeszteni, hogy a' hol a' gonosz napokban keményebben ütötte ki magát a' Rosz, ugyan ott mutatná ki magát bővebb mértékben az annak kiirtására tzelzó Apostoli gondoskodás is. Mert ezt kívánták Mi tölünk nem csak azon számtalan gonoszok, mellyek alatt a' Gallicana Ekklesiák nyögtek, hanem a' mi háládatosság által ébresztetett önnön hajlandóságunk is egy olly Nemes Nemzet eránt, mellynek olly sok érde-
mei vagynak Reánk nézve. Gyönyörűséggel emlékeztünk vissza azon innepi tzeremoniákra, azon néptsoportozásokra, és azon kegyes hajlandóságokra, mellyekkel ott fogadtattuk, és olyan időben fogadtattunk, a' mikor leg kevesebb számot tarthattunk ahhoz; úgy, hogy a' Mindenhatónak Isteni Végzése szerént, a' Pétert illető tisztelet sem, követőjének méltatlanságában, sem a' veszedelmektől való félelemben semmi akadályra nem akadt.

Ezen nagy munkának végrehajtásában pedig igen nagy segítségünkre szolgált, a' mi legkedvesebb Fiunknak a' Kristusban, *Lajosnak, Frantzia ország legkeresztényebb Királyának* Vallási buzgósága, és kegyessége. Mert midőn ő Néki kinyilatkoztattuk, mennyire szívünkön fekügyék azoknak a' nagy sebeknek hathatós eszközökkel való meg orvoslása,

mellyek ezen országban a' Katholika Anyaszentegyházon ejtődtek; úgy fejezte ki ő is viszont magát, hogy néki az a' leg forróbb kívánsága. Tudnillik: *az Isteni oltalom, melly soha el nem hagyja az ő Anyaszentegyházát, úgy kormányozta a' dolgot, hogy az Istennek Lelke a' Királyi atyai jószágának gondoskodását, és szívünknek szorongatódását, ugyan azon egy munkán, ugyan azon egy tételre, és ugyan azon egy időben felgerjesztette, úgy hogy mind a' ketten a' gyógyítószereknek kiválasztásában, és elkészítésében egy értelemben voltunk, mint a' Nagy Szent Leo abban a' szerentséltető irásban szól, mellyet Pulcheria Császárnéhoz intézett. *)*

De alig fogtunk ezen fontos munkához hozzá, imé újra meg zendült a' zörgőkeréknek, a' nyerítő Lónak, és a' villogó fegyvernek lármaja **), és kéntelenek voltunk ismét, tiszteletre méltó atyánkfiaival a' Romai Sz. Egyház Cardinalisaival, Pápai Palotánkból ki költözni, hogy a' bennünket fenyegető új veszedelmek, és az Ekkleziai igazgatásban Bennünket hátráltató akadályok elől ki térjünk; és midőn a' Háborúnak új zajja Olasz és Frantzia Országokban mindeneket meg zavart, szívbéli fájdalommal szemléltük, miként ketté szakadtak egyszerre minden mi áldással biztató feltételeink, és intézeteink. De minekutána az Isten oda fent a' magosságban békességet szerzett, hirtelen fel virradt a' szívszakadva várt nap, mellyen még jó idején rendbe hozhattuk a' leg keresztényebb Királynak együtt munkálkodása alatt Galliának szélesen kiterjedő határain az Egyházi dolgokat. Ugyan is a' mi legkedvesebb Fiunk a' Krisztusban, Lajos

Király, által látván, hogy az Isten dolgainak kell gondoskodása' leg első és legkíváltképpen valóbb tárgyának lenni; egy készséggel, buzgósággal és kegyességgel tellyes irásában Hozzánk folyamodott, hogy országában az Egyházi dolgoknak helyre való hozására Apostoli Közbenjárásunkal haladék nélkül tennők meg a' szükséges lépéseket.

Igen örömet meg egyeztünk a' leg istenfélőbb Királynak kívánságaiban, mivel ugyanazok voltak Tulajdon Szívünknek régi, és legforróbb óhajlásai is, és egyszeribe mindent, valami tsak ezen dologba belé vág megfontoltatunk, és Tiszteletre méltó Atyánkfiainak a' Romai Szentegyház Cardinalisainak egy különös Gyűlése előtt szorosán meg hányattuk vettettük. Hanem az itt eligazitandó dolgok olly szövevényesek és fontosok voltak, hogy tsak hosszas és terhes tanátskozás után érhattünk azokban a' Világosság' Atyának segítségével véget, egy olly Egygyezésnél fogva, a' melly bizonyos reménységünk szerént a' lelkeknek leg nagyobb jótéteménye, és a' mostani környülállásokhoz képest legjobb gyógyítószert fog lenni. Ennek az Egygyezésnek pedig ez a' foglalatja, t. i: (Itt van maga a' *Concordata* egész kiterjedésében.)

Minthogy pedig ezen Egygyezést, Szövetséget, és Concordatát annak minden pontjaiban, clausuláiban, Tzikkelyeiben és feltételeiben öszveségesen és külön mind Mi, mind legkedvesebb Fiunk a' Krisztusban a' legkeresztényebb Király Lajos jóváhagytuk, megerősítettük, és elfogadtuk; továbbá minthogy az éppen tisztelt Király hathatósan kért bennünket, hogy annak nagyobb erősségére Apostoli tekintetünket tennők arra: annakokáért Mi ezennel jóva hagyjuk, el fogadjuk, és vállaljuk, a' mi említett tizteletre méltó Atyánkfiainak a' Romai Sz. Egyház Cardinalisainak tanátsára s megegyezésére, és Tulajdon legjobb Tudásunk, szoros

*) Epist. ad Pulcher: Aug XLIX.
**) Nabun. 3. 2.

megvizsgálásunk, és Apostoli Hatalmunk szerént a' fent le irtt Szakaszokat, Tzikkelyeket, Szövetségeket, és Concordátákat e' jelenvaló irásunkal. Mi azokat az Apostoli Állandóságnak fontosságával, és hathatóságával fel ruhézzuk, és mind önnön magunk, mind pedig Követőink nevében igérjük, és fogadjuk, hogy minden, valami tsak azokban befoglaltatik, és igértetik, a' magunk 's az Apostoli Székek részéről betsületesen és fogyatkozás nélkül be fog. tellyesíteni, és meg fog tartatni.

Ezenkívül intünk és ébresztünk az Urban minden Érsekeket, és Püspököket, a' kik vagy már Hivatalaikban vágynak, vagy pedig a' Püspöki Megyéknek új meghatározása után várják törvényes beiktatásokat, valamint szinte Követőiket is, hogy a' fent leirtt szövetséget, mindenben, valami tsak abban reájok tartozik, pontosmossan, és lelki esméretek szerént megtartsák és meg állják.

Egyszersmind pedig hivatalszerént jelentjük, hogy e' jelenvaló levelet soha meg ne lehessen támadni vagy arról az oldalról mintha a' dolog titkos uton módon lett volna kitsínálva, vagy hogy ezen irásnak nintsen ereje, vagy hogy Néünk nem lett volna tzelünk azt tselekedni, vagy akármi más fogyatkozási tekintetéből, akár nagy akár tsekély legyen az; hanem hogy e' jelenvaló levél mindég a' maga erejében, és hathatóságában maradjon; annak tellyes és meg tsonkíthatatlan fogamatja legyen; és mind addig fogyatkozás nélkül meg kelljen azt tartani, míg tsak az Egyezésben kifejezett feltételek, és szövetségek meg nem szegenek. Ne legyen az ellen semmi erejek az Apostoli, és más közönséges vagy különös Constitutzióknak vagy Rendeléseknek, mellyek Synodusi, Provinciale, és Generale Concilliumokban hozattak; ne tehessenek az ellen semmit, még önnön Magunk, vagy az Apostoli Cancellariának

Rendszabásai is kivált *de jure quaestio non tollendo*; ne állhasson annak ellent az 1801-dik esztendei Jul. 15-dikéről szóló Egyezés és akármi Templomoknak, Káptalanoknak, és más helyeknek Kegyes Fundatzióik, ha mindjárt Apostoli megerősítést, vagy akármi más erősséget mutatnának is fennállásokra; ne árthassanak annak semmiféle Privilegiumok, Kedvezések, és Apostoli Levelek, mellyek akár mikor ellenkező értelemben hozattak, meg erősítették, és megújítottak; végre ne bántassa azt semmi, valami tsak ezen Egyezéssel ellenkezik. Mind ezen dolgokat, öszvésséggel, és külön külön, a' mint azokat itt fel hordtuk, és ide szóról szóra beiktattuk, minden törvényes erejeklől világossan meg fosztjuk, de tsupán tsak ezen Egyezésre való tekintetből, úgy hogy minden más tekintetben tellyes erejekben meg maradnak azok.

Minthogy továbbá nehéz lenne, e' jelen való levelet mind azon helyekre vinni, a' hol hivatal szerént való tudósítás kivántatik e' felől, tehát ugyan azon Apostoli Tekintetünkkel végezzük, és parantsoljuk, hogy annak irásban vagy nyomtatásban készített párjai, hogy ha ezeket egy Rendes Notarius aláírta, és egy Egyházi Hivatalban lévő személy petsétjével meg petsételte, mindenütt szinte olly hitre méltók legyenek, mintha e' jelenvaló levél adatnék vagy mutatódnék elő. És ha történetből ollyan eset adná elő magát, hogy valaki, akármi tekintetből, tudva vagy tudta nélkül próbát tenne azok ellen, ezt is semminek és haszontalannak jelentjük ki.

Átallyában semmiféle ember meg ne merje próbálni, hogy ezt a' levelet, melly a' mi Részünkről Ajánlásokat, Jóváhagyást, Elfogadást, Elvállalást, Eltörlést, Végzéseket, Parantsolatokat és Akarat' ki jelentéseket foglal magában, erejétől meg fosztani igyekezzen, vagy vakmerő módra annak ellene dolgozzon. Ha pedig valaki

arra a' vakmerőségre vetemedne, tudja meg, hogy az által a' Mindenható Istennek, és az ő Szent Apostolinak Péternek és Pálnak haragját magára fogja vonni.

Költ Romában a' S. Maria Maggiore Épületében, az Úr emberré léételének Ezer Nyoltz Száz Tizen Hetedik, Papai Országlásunknak tizennyoltzadik esztendejében Julius 19-dikén.

H. Card. Pro-Datarius

H. Card. Consalvi.

Visa de Curia. D. Testa.

Loco † Plumbi.

F. Lavizzarius.

L o n d o n.

A' Ministerek Systemájával ellenkező *Morning-Chronicle* szerint, *Spanyolország* feles, részint fegyveresekből részint hajókból álló segítséget kívánt vala *Angliától* a' végre, hogy az insurgensek' tengeri ragadozásaiknak 's revolúziós zenebonáskodásaiknak gátat vehessen: a' melly segedelmet ha Anglia *Spanyolországtól* megtagadná, úgy az Orosz Birodalom fogna ő hozza ezen segedelemmel viseltetni, oly feltétel alatt, ha *Spanyolország* *Minor* k szigetét és Északi Amérikanak Napnyúgoti partján *Kaliforniát*, néki általengedné. — A' Ministerek Kurirja ellenben azt erőssíti, hogy ezen újságtikkelynek semmi fundamentuma nintsen. —

Azt közönségesen erőssítik a' *Londoni* tudósítások, hogy az insurgens zászlókkal evező ragadozó hajók oly igen elbátrodtak nevezetesen az Amérikan tengeren, hogy minden kereskedő hajót megtámadnak akármelly zászlóval evezzen, melly miatt még az Anglusok' kereskedése is sok kárt kezdett vallani. Hanem oly vélekedésben vagynak némelyek ezen levelek között, hogy ezek a' prédáló hajók nem tsak a' tulajdonképpen úgy nevezett *Spanyol* Insurgensek' hajói, hanem találtnak ezek között sok más nemzethéliek közülvalók is, a' kik tsak insurgens zászlókat függesztettek-ki, azért, hogy ezeknek ne-

vekben prédálhassák - fel más nemzeteknek kereskedő hajóikat.

Egy figyelmetes Olvasó, nem minden részvétel nélkül olvashatja jövendőre nézve való tekintetben, a' közönséges levelekben az itt következő észrevételeket, *Amérikára* nézve: —

„A' Déli Amérikan dolgok naponként hatalmasabb ábrázatot kezdenek felvenni, 's fürge lépésekkel közelgetnek azon időpontfelé, melyben ezen tartományoknak jövendő sorsa meghatározatik. Már hét esztendőök teltek-el, hogy ezeknek egy része az anyaország ellen feltámadott. A' támadók sem sokaságokra sem plánnm-jokra nézve nem voltak soha gyengék vagy nem elég eltökéllettségűek; 's ha olykor-olykor megverettetést kellett is szenvedniek, mindannyiszor ismét rendbe tudták szedni magokat, 's ismét elő állottak a' viaskodás' véres mezejire. A' hathatós és sokáig tartó apró verekedések közönséges hadakozássá változnak által, mivelhogy az emberi természetnek nem tulajdonsága az, hogy az oly történeteket részt nem vevő szemekkel sokáig nézze, mellyek őket ily közlelről érdeklik. Ide járul a' ragadás' métejessége is, melly az újságon való kapás miatt mindenkor könnyebben betsuszik a' tudatlan és nyúghatatlan elmékbe, mint a' józan igasság. Azonközben tsakugyan nyilvánóságos megrontásám az a' népek' törvényeiknek, ha oly Státusoknak lakosaik, a' mellyek *Spanyolországgal* békességben vagynak, ezeket a' támadókat titkos úton módokon segítik, mint most történt, hogy *Sir Gregor Mac-Gregor* oly seregnek segítsége által foglalta-el *Amelia* szigetét, a' melly sereget az Egygyesült Státusok' jöldjén verbuált özsze; 's a' melly igasságtalanságok közzé lehet számlálni azt is, a' mit egy *Londoni* újságlevél erőssit, hogy sok oly tiszték és fiatal emberek, kik az Amérikan insurgens táboroknál szolgálatokat váloltak, éppen most

akarnak elevezni Angliából a' Plymouthi kikötőhelyből Sz. Tamás' szigetefelé, a' honnét *Carrasba* fogják útjokat venni. Ezen emberek, ha mint tisztek már úgy szolgáltak a' Britannus seregeknél, az Amériikai insurgenseknél egy gráditsal feljebb való tisztséget kapnak: azok pedig, a' kik még tsak most lépnek-ki a' dijjkoszorúkeresésre, tehetségeikhez képpeszt kapnak szolgálatot, mint Zászlótartók vagy Hadnagyok. *Venezurlába* való megérkezésekkor 200 Tallért (Dollárt) kapnak úti költségeiknek megfordittatásául 's katonai holminek megszerzésére; a' szározra lejendő kilépésektől fogva hópénzt is vesznek. Már elevezett egy hajó, a' melly számos ilyen szerentsekereső emberekkel, 's egy más, a' melly 10,000 puskával volt terhelve. — „A' Ministerek Kurirja nagyon kikelt az efféle emberek ellen, átaljában kinyilatkoztatván, hogy ő az ilyen gondolkodású embereknek nem barátjok. — „Mert, úgymond, mit akarunk mi elősegélleni, mikor ezen insurgenseket segítjük? a' virtust-é, vagy a' vétket? a' hazaszeretet-é vagy az erőszakos uralkodást? az igaz just-é vagy a' rebelliót? Mi nem bámulhatjuk 's nem magasztalhatjuk az olyan virtust, a' melly vérben, gyilkosságban, és kétségbeesésben fentreng.“

Egy *Londoni* más újságban ezeket olvassuk ezen tsiklandós tárgyról: — „Említettük vala, hogy némely tisztjeink elútoztak volna Amérikába, hogy az insurgenseknél szolgálatot váloljanak. Úgy esett értésünkre, hogy ezen dolgokért a' mi Országlószékünknel panasz tétetődött 's arra Minister Lord *Castlereagh* akképpen felelt volna: Hogy ő ébből (mint

Minister, hivatal szerént) semmit nem tud, de tudja azt bizonyosan, hogy a' Nagy Britanniai Országlószék ezen Anglus tiszteknek arra, hogy az insurgensekhez mennyenek, engedelmet vagy hatalmat, telyességgel nem adott; 's ha a' *Spanyol Király'* seregei ily Anglus tiszteket elfoghatnának, azokkal, mint ilyenekkel úgyláthatnának.

Néhány *Amériikai* újságlevelek 's ezek után *Londoniak* is írják, hogy a' Nagy Britanniai Országlószék a' *La-Plata* mellett nagy darab vidéket a' magáévé tett, vagy talám, mint gondolhatóbb, némelly Anglus kereskedők magokévé tették, és azt nagy iparkodással 's költséggel erőssítik. Közönségesen beszélnek, hogy az a' jószág, mellyet magokévé tettek, 80 millió Tallérra betsültetik, melly tsaknem hitelfelett való. Beszélnek, hogy azoknak, kik ezt a' vásárt tették, Ágenseik vannak *Chiliben*, *Paraguayban*, *Peruban* 's etc.-ban. *Buenos-Ayresben* szép házakat építették; és semmi költséget nem kimélttek, hogy az ott lévő Országlószéket magoknak barátjaikká tehessék.

* * *

Cantonból kedvetlen tudósítások érkeztek *Londonba*, annyiban, hogy ha meg találunk valóságosulni, mostanság bajosan reményheti az Angliai Országlószék, hogy a' *Chinai* Udvarral egyhamar barátságos kötésre léphessen. A' van ezen tudósításokban, hogy *L. Amherst* nem tsak hogy céljának telyes elérése nélkül jött-el *Pekingből*, hanem hogy a' Császár megírta volna a' Régens Princznek, hogy többé semmi efféle Követségeket ne küldjön a' *Mennyei Birodalomnak* (*Chinának*) *Országló Fejéhez*.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —

Aug. 16-ik napján 311 $\frac{1}{3}$ — 18-dikán 305 — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' Császár nevet viselő Huszárok több oldalról, igen szép áldozatokat kaptak, nevezetesen: Csanádi Püspök Mélt. Köszegi László-úr ö Excellentziája a' Betskerekben, Elemerén és Ujj Pétsen kvártélyozó Svadronnak mind öszve 300 V. forintokat méltóztatott ajándékozni. A' Versetzi N. E. Görög Püspök Eö Tiszt. Vidák Péter úr ö Excellentziája a' Versetzi Svadronnak újra 5 akó bort 's több má'sa húst rendelt. Doctor Rósa úr Szt. Nep. János innepén mint a' Regiment' innep napján a' Versetzi kaszárnyában lévő Svadront úgy vendégelte meg, hogy minden Allisztnek 2 font Húst, és 2 itze ó bort, a' közembereknek pedig 1 font Húst, és 1 itze ó bort adatott fejenként.

A' 10-dik Augustusi Budai Német újság még ezeket az kegyes ajánlásokat számlalja elő: Markowetz Görög Pap Tiszt. Zsivan Gavrilovich úr a' Temesvári Várbeli katonaság' Ispotályának 867 for. 37 $\frac{1}{2}$ xrt. adott, — Krassovai Tábla Biró Báró Bernátffy úr ö Nagysága a' Lugosi Kaszárnyában lévő legénységnek 3 $\frac{1}{2}$ akó bort, 2 akó savanyú káposztát, 's mellé disznó húst is küldött, — Versetzi Klavirmester Funke József úr egy általa tartott muzsikai Akademiának 55 forint Váltóból, és 2 darab Huszából áltó tiszta hasznát ajánlotta a' Császár nevet viselő Huszárok között ki álló Invalidusok számára. Koisor úr Versetzen az itt kvártélyozó Svadronnak fejenként egy egy font húst és 1 itze bort adott ezenkívül egy Darab Földét földi almával be ültette, és ennek a' termését a' kaszárnyabeli katonaságnak szánta. Tiszt. Nyéki úr Vice Esperest és Petskai Pap az itt fekvő Katonaság' betegeinek, több ízben borra és külömbféle eieséggel, úgy szin-

te az egészségesekeknek is többször borral gazdálkodott.

* * *

A' Pesti és Budai közönséges levelekben ezeket olvassuk: —

„Debretzenből a' közelébb múlt vásárról már visszaérkezett a' Pesti kereskedőknek egy része. Ezek azt beszélnek, hogy olyan jó vásárjok volt, hogy ilyenre alig emlékeznek. Minden áruportékákat eladták a' Kalmárok és Mesteremberek, a' mellyet annak lehet köszönni, hogy ez a' termékeny esztendő az embereknek tehetséget adván, őket egészen felvidámitotta 's a' vásárlásra felbuzdította. Már most a' gabona' árra is alászállván, a' köz rangú ember nem kénytelenített mindent a' számára költeni: egyébre is juttathat valamit. A' búzának köblit 15, a' rozsét 10 forinton adták. A' jó szürethez való reménség is már előre megvidámitotta az emberek' borszomjúság miatt elgebbedt sziveiket. —

Tolna Vármegyében Ötsényből e' hónap' 6-dikán irták a' mindjárt említett Német újsághoz, hogy ott a' múlt Május 25-dikén egy aszszonyembernek bűnös volta miatt tűz támadván, 219 házak lettek minden vagyonaikkal egyetemben hamuvá; a' kárvallás 204,000 forintra becsültetik; némely embernek nem maradt egyebe, tsak a' mi a' testin volt, részint azért, hogy a' lakosok többire a' mezőmunkára voltak, részint pedig, hogy a' tűz oly nagy hirtelenséggel elterjedett, hogy lehetetlen volt megoltása. Vajha azok hazánkban, a' kiknek ez a' termékeny esztendő bőséges áldást adott, ezen szerentsétleneknek zokogó esdeklessekre megnyitnák könyörülő sziveiket! —

Elégyes Dolgok.

A' Pruszsus Király meggyogulván, tovább indult a' Frantzia határok felé, a'

hova seregeinek fő hadi szállására me-
gyen. E' hónap' 8-dikán *Moguntziába*
érkezett. Egy kis oldalról fordult volt le-
vélla a' szekér, melyre az út mellett lévő
tüztől megijedett lovak felragadták vala.
A' szereutséllenség Aug. 3-dikára viradó
éjjel 2 órakor történt. Három helyen
kapott ütést ő Felsége, egygyet a' bal
szeme' szélső vége mellett a' szemöldöke
felett; másikat a' bal keze' könyökén; har-
madikat a' mejje' jobb felének alsó ré-
szén: de meg nem ijedt, és jelenvalóság-
gát el nem veszítette.

Lord Castlereághot az Anglus Mi-
nistert, egygyik jószágában töltvén a' nyá-
ri napokat az a' szerentséllenség érte,
hogy a' feleségének egy kedves kutyája
oly harapást ejtett rajta, hogy a' két első
ujjai közt lévő erek elszakadtak, 's a' hü-
vejkének is elesett egy része. *London-
ból* Orvost vittek ki gyógyítására. Néme-
lyek azt írják, hogy jádzott a' kutyával,
mások pedig, hogy a' kutya egy más ku-
tyát megtámodván, hozzá ütött a' Lord
hogy attól elválassza, 's e' közben mar-
ta-meg a' kutya.

Arrol a' kutyáról, a' melly *Peters-
burgban* Pruszsiai *Wilhelm* Princzet
megmarta, eleinten azt tartották, hogy
dühös lett volna, de szerentsére nem a'
volt. Minden esetre azonközben ugy gyó-
gyították a' sebet, mintha dühös kutyá-
tól való lett volna, a' *Tymon'* Orvosló
módja szerint.

Azon titkos Consistoriumban, mely-
ben az előbbeni leveleinkben megneve-
zett öt Kardinálisokat kihirdette Pápa ő
Szentsége, számos Ersekeknek és Püspö-
köknek neveztetése is kihirdettetett. Ezek
közt említettnek Gróf *Mean* eddig Lüt-
tichi Ersek, Cs. K. Kormányzéki Taná-
tsos Ritter *Stuffler Wenzel*, és Fő Tiszt.
Pótsy Elek úr, kik közzül az első *Me-
chelni* Ersekké, a' második *Brünni* Püs-
pökké, a' harmadik *Munkátsi* Görög Egy-
gyesült Püspökké neveztettek.

Tudományos Dolgok.

A' méhtartásnak külömbféle Tartó-
mányokra, Környékekre, és esztendőkre
alkalmaztatott igen könnyű, hasznos, és
gyönyörűségűs Mődgya, mellyet Hazájá-
nak hasznára öszve szedett, 's megpró-
bált, és maga tulajdon hosszas tapasztá-
lásai után 3 rézre mettzett Táblákkal ki-
adott *Kalo Péter* az Orv. Tud. Doct.
Egerben. 1816. eszt. nagy 8. rétbén 32
árkus: az ára 7 for. V. Czéd. Találtatik
Pesten *Eggenberger József* Könyváros úr-
nál, és ör. özvegy *Kiss Istvánné* Asszony-
nál. Gyöngyösön *Szilágyi István* Könyv-
kötő Úrnál. Egerben: *Gyalogay Ignác*
Factor Úrnál. Miskóltzon: *T. Pósch Jó-
sef* Archivarius Úrnál a' Vármegye Házban.
Debreczenben: *Csáthy Györgyné* Könyv-
nyomtató és Könyváros Asszonyánál, Kolos-
váron: *Guttman János* Könyváros Úrnál 's
a' többi.

A' kik ezen hasznos ágatskáját a' me-
zeigazdaságnak valamennyire esmérük,
tudva lehet előttök, hogy a' méhtartás-
ból veendő haszon is külömbözik a' tar-
tományok', 's környékek', és esztendők'
külömbösegi szerint, de leg inkább pedig
a' méhekkal való helyes, vagy helytelen
bánás szerint is minden időben, és min-
den helyeken: mert a' helytelen vélek
való bánás által a' legjobb esztendőkben,
és leggazdagabb Tartományokban, 's kör-
nyékeken is szint olly tsekély hasznú le-
het a' méhtartás, valamint más szegé-
nyebb helyeken, és mostohább időkben.
Ellenben pedig a' soványabb tartomá-
nyokban, Környékeken, és esztendőkben
is sokkal hasznosabbá lehet a' méhtartást
tenni a' méhekkal való helyesebb bánás
által. Hogy tehát a' méhtartásból min-
den időben, 's minden helyeken minden
kitelhető hasznót be lehessen venni, szük-
ség a' méhekkal való bánást mind ezekre
az esetekre alkalmaztatni. Bizonyittyák
ezt a' méhtartásról kiadott számtalan köny-
vek, és irások, mellyek sok jót foglalnak

ugyan magokban, hanem többnyire ki egygyik 's ki másik Tartományra, 's Környékre lévén leginkább alkalmaztatva; az időnek forgási, 's esztendők különbségei pedig tekintetbe sem igen vétetvén bennek, igen ritkán, és ritka helyeken felelnek meg a' méhes gazdák várakozásainak. Miképen lehessen tehát a' méhtartásból különbséle Tartományokban, Környékeken, és esztendőkben minden kitelhető hasznót igen könnyű, és gyönyörűséges móddal bevenni, arra ezen könyv, remélem, igen helyes utat fog mutatni; mellynek valamint a' gazdagabb, szintűgy a' szegényebb állapotban lévő méhes gazdák is nem kevés hasznát vehetik. Megmutatja egyszersmind, és helyes okokkal is megerősíti, mit kellessen az úgy nevezett méh-bodonok, kettős köpük, hármaskasok, és több hasonló méhhajlékok eránt is tartani. Egy szóval pedig: ezen könyv a' hasznos méhtartáshoz megkívántató 's eddig feltalált minden szükséges tudományt 3 rézre mettzett Táblákkal, mellyeket a' szerző tulajdon ábrázolása után ama hires rézmetsző Karacs Fer. érd. Hazánkfia igen helyesen, és ékesen lemettzett, foglalván magában, meg fogja mutatni, miképen lehessen nagy hasznót könnyű móddal, és tsekély költséggel rövid idő alatt ezen hitvánságnak látszó bogarkákból bevenni? melyről a' kik előre is valami keveset értekezni akarnak azoknak, kedvékért a' könyv foglalattyából a' következő jegyzések röviden ide ragasztattak. Helyes okokkal megmutatván miben állyon a' hasznos méhtartás igaz fundamentoma, egyszersmind annak megvetésére az eddig feltaláltattak közül a' legkönnyebb 's hasznosabb módokat adja elő; mellyek által minden időben, 's minden helyeken a' legelőhöz, és időjárás hoz mérsékelve igen népes, 's gazdag köpüet lehet nevelni. Ide tartoznak azok a' szerző által a' méhtartás megkönnyebbitésére feltalált jelek is, mlyekről

a' rajzáshoz készülő köpüket a' raj eleresztése előtt egy 's két héttel, vagy legalább harmad nappal; a' rajzani induló méheket pedig a' kiköltözködések elétt egy 's két, vagy legalább is fél órával megemervén, 50, 60, és több közül is előre kijegyezheti magának az ember azon 5, 6 10 12 rajzó köpüket, mellyekre naponként szükség vigyázni a' nélkül, hogy mindnyájoknak több hetekig minden nap a' repülő lyukába kénytelenitessen a' méhész, vagy méhes gazda lesni. Ide tartoznak továbbá azon hasznos munkák is, mellyek által a' sűrű, 's gyakorta való; többszöri, és kései rajzolást, melly a' méhtartásban leg veszedelmesebb, igen könnyű, és bizonyos módokkal úgy lehet kormányozni, és annyira meg lehet zabolázni, hogy 50, 60 öreg köpü anya méhek közül a' legjobb esztendőkben is alig 20, 25 köpü fog rajzani; azok is pedig annak idejében és mindenik tsak egy egy rajt eresztvén mind magok, mind a' rajjaik igen jó állapotban maradnak. A' köpüből kiköltözködő rajokat hállókba, azokból pedig egyenesen az üres köpübe minden fáradság, füst, és másféle oltalmazó eszközök nélkül befogni; egy estve 3, 4 akó mézet is a' méhektől kár, és megölés nélkül igen könnyű móddal elszedni 's a' t. mellyekről többnyire még eddig a' külső országi leghiresebb méhész könyvek is halgatnak, vagy legalább igen terhes, homályos, és bizonytalan jeleket, és módokat adnak előnkbe. Ezen jelek pedig, és munkák a' fenn álló fiókos köpükben a' szerző tulajdon több esztendőbéli tapasztalásai szerént olly könnyűek, olly világosok, és olly hasznosok, 's a' méhtartást is olly igen megkönnyebbitik, hogy azok nélkül a' szerző soha méheket sem kíván kivált nagy számmal tartani, mellyet mások is véle egygyütt hasonlóképen tapasztalni fognak, valakik ezen méhtartás módját követni fogják.

Kaló Péter Dr. M.